

Iz pešek se olje preša in z vinskim cvetom žgane dajo priljubljeni liker „Persiko“ z imenom.

Cvetje in semena (flores et nucleis persicarum) bolj redko listje se porabijo v apoteki za zdravilne namene. Tudi se kakor je obče v navadi z zelenim listjem vinski sodi podkuhavajo, predno se novo vino v nje deva.

M. Kako žitne rožičke ali snet na rži pokončati. Ker rožički bolj rahlo v klasu tičijo, ko zdravo zrno, tako lahko izpadejo, ko se rž s polja domu pospravlja in pride tako na škodnju med ono žitno zrnje, ki večidel samo od sebe iz klasja spada. To zrnje je sicer skoraj najboljši vendar pa bi se ne smelo za seme porabiti, če se ni prej skrbno in previdno preveto in prereševalo in premetalo in tako vseh rožičkov naj skrbnejše očistilo, sicer se za drugo leto ta žitna bolezen v v besede pravem pomenu od posestnika samega dalje zareja. Izbrani ržni rožički, ako se ne prodajo v apoteko, kder se za zdravila porabijo, se pa ne smejo koj tje kam zavreči, ampak morajo se skrbno pokončati, najboljši sežgati. Sicer pridejo lahko na gnojišče in potem zopet z gnojem vred na njivo za seme na veliko škodo prihodne letne žetve. Ravno tako se mora tudi kostreba (Trespe Bromus) in pa pirnica in druge trave, ker zareditev sneti pospešujejo, marljivo zatirati, in sicer toliko marljivejše, ker se snet ali rožički na teh travah zarejeni bolj težko iz semena odpraviti dajo, ko navadna ržena svet. Zato se mora posebno na to gledati, da je zrno za seme čisto vsega pleva, posebno vse kostrebe in pirnice. Posebno v mokrotnih letinah, v katerih kostrebino seme, ki leto poprej ni rastlo in v zemlji obležalo, se rž silno s tem plevelom prerast in tudi s snetjo onečisti. Zato je vse skrbi in marljivosti potreba.

Živinska kuga je se prikazala na Hrvatskem v Karlovcu in na Kranjskem v Litijskem okraji. Vsled tega je c. k. namestnik štajerski ukazal, da ne sme goveja živina črez mejo.

Sejmovi na Štajerskem. 11. okt. Trbovlje, 15. okt. Loče, Rače, sv. Križ pri Slatini, sv. Lenart, Planina; 16. okt. Gradec, Spielfeld.

Sejmovi na Koroškem. 13. okt. Doberla ves, Kotiče, Wolfsberg; 16. okt. Terbiž, Pontabla, 18. okt. Milštat; 21. okt. Kotariše, 28. okt. Freže, Gutštajn, Kapla, št. Lenart, sv. Mohor, Sakseuburg.

Dopisi.

Iz Dobrne. (Toplica in ljudstvo). September, to je tisti mesec, v katerem vroče poletje jemlje od nas slovo, je doba, ko se ptice selice podajajo na nevarno pot proti daljnim okrajinam toplega juga, a narava se sploh začenja pripravljati za mirno zimsko spanje; v septembru je pa tudi čas, ko zdravja iskajoči svet, z malimi izjemkami, zapušča blažilne kopeli z boljšim upanjem

gledajé negotovo bodočnost. Kar se tiče letošnjega obiskovanja zdravstvenih zavodov, poročajo časniki, da tako številno ni bilo že dolgo let. Tudi naša toplica ni zaostala, čemur je pripomoglo zelo ugodno vreme. Zraven vode rudnice (30° R.) v skromnej pa živahnej dolinici med zelenjem gostega smrečja in nizkih vinorodnih gričev dobro dene bolenemu truplu, krepča človeka, zlasti neokvarjeni, zdravi, čisti in blagi zrak. Ako se je kdo imel kaj pritožiti, to so bili gotovo oni zdravi „bolniki“, ki julija pak avgusta niso mogli dobiti prostora za prebivališče. Dobrotljiva mati, bogata narava (rekli bi z Darwinom), usmilila se je našega nepremožnega kraja ter nam podelila lep kosček svoje miline. Tota okoliščina privabi vsako leto mnogo gostov, bogatih in vbogih, od vseh vetrov in raznih narodnostij, to pa v prvi vrsti največje število „lepega“ spola. Sicer pa si tudi lastnik — dežela — vidno prizadeva, da ptujcem vstreza, kakor najbolje mogoče. No, zakaj ne bi? Saj s topliskim denarjem čistega dobička znesek deželske kase naraste za letnih 13 do 14 tisoč goldinarjev. Blizu toliko še pride na uradnike, delavce in služinčad. Vrh tega se okoliščanom, posebno gospodinjam in obrtnikom, ponuja prilika v krajcar spraviti marsiktero reč. — Še nekaj. Šole ne smemo pozabiti. Nekdaj so se pridni otroci veselili sklepa šolskega leta, lenuhe pa je obdajal nek otožen strah; prvi so za svojo marljivost bili obdarovani, zadnji so od skušnje domov „sramotno“ prišli praznih rok. Toda časi se menjajo. Da se učenci znebijo neprijetnih občutkov, zato so tisti, ki sami hrepenijo po odlikovanju, prepovedali vsako obdarovanje šolarjev. (Min. nar. 20. avg. 1870, §. 24.) Sprevidevši, da mladeži delajo krivico, ker jej kratijo, kar želijo odraščeni, to je bilo šolsko obdarovanje znova, vsaj tihoma, dovoljeno. A letos, ko se je obhajala 10letnica novih šolskih postav, letos (aprila) začele so šolske oblasti celo priporočati darila za šolce. Pri nas je že tretje leto, odkar učencem delajo posebno veselje. K temu največ pripomorejo topličarji ob priliki tombole, ki se po jednok v letu priredi za rečeni blagi namen. Koncem šolskega leta so nekateri učenci dobili knjige, drugi obleko, tretji oboje. Posebič se je oziralo na uboge, da so deloma obskrbljeni z oblačilom za sledečo zimo, (če ga že prvlje ne raztrgajo). V pretečenih treh letih so (3) tombole vrgle 370 gld.; mladi umetnik Krežma iz Zagreba dal je 25 fl. . . . V kratkem času se je za šolo skupilo čez 400 fl. Škoda, da se ne zalaga vsaj nekoliko kapitala ter bi se večinoma od obrestij delila podpora, pa le odlikovancem ob sklepu šolskega leta, a drugim vsled nujne potrebe. S takim ravnanjem bi se sčasoma nabrala zdatna svotica peneza v šolske (in lahko še v ubožnej) blagajnici; s tem bi si oskrbniki in darovalci spletali nevenljive vence svojih zaslug; to bi bil nevsahljiv vir priročne pomoči tudi prihodnjemu zarođu.

Iz Selnice pri Dravi. (Katehet in učitelj). Tukaj je 3razredna ljudska šola s 3 učitelji. Nadučitelj je g. Kompost, učitelj g. Jožef Leskovar in podučitelj g. Grösslinger. Dne 27. aprila t. l. bilo je od č. g. župnika napovedana slovesna sv. meša za svitlega cesarja in cesarico, da bi se tako srebrna njuna poroka dostojno obhajala. Kaplan in katehet č. g. Anton Inkret je reč z nadučiteljem tako dogovoril, da se šolska mladež v učilnicah zbere in skupno v cerkev sprejaja. Ali to je bilo le pri 3. razredu mogoče. Otrokom 1. in 2. razreda je učitelj g. Leskovar učilnici zaprl in ključa odnesel. — Dne 5. maja bil je pogreb g. katehetovega očeta in je torej bilo naznanjeno (Ordinarjatova kurenda od 14. avg. 1878. šte. 1623), da se bode namesto 6. maja potem 7. maja prišlo katehizirat. Toda komaj je g. katehet dne 7. maja v učilnico stopil, uže pride g. Leskovar nad njega, odpre dveri in veli vpičo otročičev č. g. kaplanu: „marš tavun, ondi so dveri, tukaj nimate ničesar opraviti“. Zapstoj se je g. katehet poziviljal na dotični zaukaz deželnega šolskega sveta v Gradcu od 27. jul. 1878. šte. 3689. Moral je učilnico zapustiti. Isti g. Leskovar prepoveduje otrokom krščanski pozdravljati: „hvaljen bodi Jezus Kristus“, kakor je g. katehet učil. Na to se je č. g. Inkret pritožil preč. lavant. ordinarijatu in ta pri deželnem šolskem svetu v Gradcu. Ta je dal potem reč preiskavati po mariborskem okrajnem šolskem svetu, ki je naposled nasvetoval, naj se da učitelju g. Jož. Leskovarju zaradi njegovega „brez-taktnega in dolžnostim protivnega obnašanja“ oster ukor. Nasvet je bil potrjen in učitelju doposlan pismeno! To je vse zadostenje! Res, težavno in britko je katehet biti pri sedanjih šolskih razmerah!

Iz okraja Videm-Krškega. (Trirazredna meščanska šola v Krškem) je se otvorila lani 7. okt. in prične se letos novo šolsko leto dne 16. oktobra. Več narodov in dežel na Avstrijskem, zlasti napredni stanovalci slovanske in nemške narodnosti na Českem in Moravskem, potem Nemci v dolnji in gornji Avstriji in na Štajerskem ter Hrvati v civilnej Hrvatski in Krajini imajo že nekaj let več učilnic te vrste, od katerih jih je nekoliko nastalo na ta način, da so se prejšnje (samostalne) nižje realke prestrojile v meščanske šole, nekoliko jih je pa novo šolsko postavodajalstvo na željo in s pomočjo občin in okrajev ustanovilo. Glavni namen jeni je, nadaljevati poduk ljudskih šol ter izuriti prav razumne kmetovalce, napredovajoče domače rokodelske mojstre, špekulatne domače trgovce, in sploh nekakov omikan srednji stan, zaveden meščanski stan, rojen in izrejen na domačih tleh; in ako hočemo povzdigniti domačo obrtnijo — tedaj moramo mladino naučiti še več nego je to v splošni ljudski šoli mogoče. Meščanska šola v Krškem ima še to prednost, da je pospravljena v prekrasnem, za učilnico priličnem poslopju, (ki je, kakor

znano, darilo krškega meščana, blagorodnega gosp. Martina Hočevarja), katero daje torej za zdravje otrok vse poročstvo. Drugo, kar more šolo priporočevati, je šola ljubivo c. kr. okrajno šolsko svetovalstvo (in tudi prej imenovani šolski dobrotnik), katera bosta šolo z vsemi potrebnimi učili preskrbovala, in imenovana gosposka bode tudi na to gledala, da se na zavod postavijo vrle učiteljske moči. Skrb šolskega ravnateljstva pa bode, da učenci ubožnejših starišev dobijo kolikor, toliko šolskih knjig brezplačno. Namen teh vrstic pa je zlasti ta, da bi gg. učitelji v krškem okraju in v bližnji štajerski okolici, potem prečastita duhovčina, gg. šolski in občinski predstojniki ter domoljubi in šolski prijatelji in zlasti stariši v obrtnijskih krajih z vso vljudnostjo na ta nov zavod opozorili in še prošnjo dostavili, da bi oni šolsko mladino, katera bi nauka meščanske šole željna in za-nj sposobna bila, na obiskovanje te učilnice naklonili. Naj se tedaj blagovoli stariše takega najmanj 10 let starega dečka, ki je poleg slovenščine (na zavodu učni predmet) zmožen tudi nekoliko nemščine (vsaj čitanja in pisanja) opomniti na ta zavod, kajti štirirazredna ljudska šola, ki šteje le malo (okoli 90) učencev, ne more pošiljati dovoljnega števila. Šolsko vodstvo bode tudi za to se brigalo, da dobijo vnani učenci v mestu za primerno ceno stanovanje in živež, kateri bi se sicer od bližnjih kmetskih starišev tudi od doma dovaževati mogel. Naj bi se na dalje štariše takih otrok tudi na to opozoriti izvolilo, da so meščanske šole dobre pripravljevalnice za učiteljišča (preparandije) in tudi nekake nadomestovalke treh nižjih realnih razredov, kajti deček, kateri je 3. ali 2. (in morebiti samo 1.) razred meščanske šole z dobrim vspehom dovršil, more napraviti prejemni izpit za učiteljišče ali za kak nižji razred realk. Ravnateljstvo.

Iz Ptuja. (Nov primer nemškega liberalstva. Par besedice o židovih.) V preteklih 14 dneh bilo je tu precej praske. Naša čitalnica preselila se je v novo postavljeno gosp. Murščevo gostilnico in odbor upotrebil je to priliko, pa je priredil „veliko besedo“ ter na to svrhu poprosil nekoliko Slovincem že dobro znanih, izvrstnih ljubljanskih pevcev, naj bi blagovolili priti k nam, in tudi nas razveseliti se svojim rajskim v Ptuiju še neslišanim petjem. In dragovoljno odzvali so se prijaznemu vabilu in popevali so nam tako krasno in divno, da živahnega odobravanja in ploskanja ni bilo konca ne kraja. Tudi Nemci pričujoči pri veselici niso se uzdržavali pohvale in pripovedovali so drugi dan po mestu, kako lepe pesmi imajo Slovenci. To pa je par mladih ptujčanov strašno razkačilo. Kaj storiti? Tepati pevce ni več mogoče, kajti odpeljali so se že domu v belo Ljubljano. Maščevati se pa moramo. Ali kako? Nazadnje zložili so se: g. Muršeca prisiliti, da črke „Čitalnica“, koje je on kot hišni gospodar na željo nekoliko čitalničarjev na zunajno

steno napisati dal, zopet zbriše, inace bodo oni se vsemi štiremi na to delali, da nikdo izmed njihovih njemu čez prag več ne pride. Da se reši iz škripca, izpolni njim dobrodušni gostilničar liberalno željo in dal je pobeliti 9 črnih črk; in zdaj se njim zopet srce smeje. Slavna bitka je dovršena, kako pa bo se vreteno dalje sukalo, bomo vendar v kratkem ovarali.

Nekdaj, ne spominjam se več gde in kdaj, čital sem, da je v našem mestu pre tajni odbor za požidovanje starodavnega kristijanskega Ptuja. Jeli to res ali je samo pravlica, ne morem zanesljivo povedati; zdi se mi pa, da prej ko ne, kajti brez posebne podpore bilo bi skoro nemogoče, da bi se Abrahamovi potomci tukaj tako vzdavno množiti in vgnjezditi zamogli. To pa gotovo vem, ko bi se ono tajno društvo kde koder na sredini mesta javno ustanovilo in s črkami na meter velikimi iznad svojih prostorijah napisalo postavim: „Centralverein zur Verjudung von Pettau“, bodite prepričani, tukajšnja velikonemška svojat, koje je devet, komaj na pedenji dolgih črkic „Čitalnica“ hujše bodalo ko trn v peti, nebi ni beknola proti obstanku in javnemu delovanju takega „Centralferajna“. Samo če čedno slovensko društvo na svojih tleh napravi kako domorodno veselico, onda prekipi žole tukajšnjim velikonemškim šinkovcem in koj so po koncu. Povrnivši se k židovom, naj rečem, da po mojem mnenju židovje v poprek niso ravno gola kuga, kajti če kmet nikder prodati ne more, gre nazadnje k židu, ta vse kupi, in kaj je glavno, našteje gotove denarje. Res pa je, če židov kako reč kmetu navidežno boljše plača, ga po drugi strani dvogubno znori, kajti židov slabo mara za našo prislovico: „pravična mera in vaga v nebesa pomaga“. Rekel sem, da pravi židov gotov cvenk našteje, kristijanski židovje pa ne. Tako je na primer lanskega leta, ko je bila vinska razstava, nek tukajšnji kristijanski žid kupil od poštenega kmeta iz sv. Andraševske župnikovine štrtnjak izvrstne kapljice, plačal je pa revežu tako rekoč po groših in denešnji den še mu 8 fl. dolži. No bodi si temu, kakor mu drago, samo edno vam povem ljubi slovenski kmetje: ne posojte si od židov denarjev in čuvajte se kod žerjavega pekla pri njem bodi si kako blago na kredo jemati, ampak plačujte mu vse nasproti, kakor vam plačuje, da vas ne dobi v svoje kremplje, onda ste zgubljeni, kajti kdor se na ta način z židom vplete, taisti se v kratkem odtira brez vse milosti od rojstnega doma in ognjišča. To si dobro zapomnite!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Vendar enkrat se je upalo novo ministerstvo sklicati novi državni zbor. Znamenito tukaj je, da so tudi česki poslanci prišli, ki so celih 13 let izostajali in zarad tega veliko volitvenskih nadlog od strani gospodujočih nem-

ških liberalcev imeli pretrpeti. Glavno vprašanje sedaj je, kdo bo predsednik? Ali Nemec ali Slovan, ali liberalce ali konservativec? Ministra Horst in Chertek sta stopila k nemškimi liberalcem. Bodi jima! Slovenci na Kranjskem so pravo zadeli, da so Cherteku rekli: srečno! ko je pri njih hotel izvoljen biti. Čuditi pa se moramo avstrijskemu prebivalstvu, da je po očivestnem slabem gospodarstvu liberalizma vsakako še 161 liberalcev izvolilo v državni zbor; med temi je Duhač, Pauer, Wurmbrand, Karneri, Forregger, celjskega opata Wretschko-ta izvoljenec, Reehbauer, Lohninger, koroški Wran, Laks in Ottič, Pajer, Vidulič, in — Koronini. Pozabiti ne smemo, kako so zvečinom katoliški naši bratje Poljaki te dni v Krakovem obhajali sijajno 50letnico svojega najuspešnejše pisočega prijatelja Kraševskega. Velika tolažba slovanskemu srcu bilo je tudi to, da so odličnejši moževi vseh slovanskih rodov blagemu Kraševskiju čestitali, ali osebno, ali pismeno. To je tem večje pomenljivosti, ker se tako led taja med Poljaki in jihovimi slovanskimi brati in se je nadjati, da bodo vsi slovanski narodi v Avstriji složneje postopali zoper svoje narodne neprijatelje: Nemce in Magjare.

Vnanje države. Dnes je odložil grof Andrassy ministerstvo naših zunanjih zadev. Hvala Bogu, rajši so nam 4 nemški ministri, kakor pa en sam magjarski. Ko bi bil Andrassy še dalje ministroval, bi se brščas Avstrija v kratkem uže z Rusijo sprla. Turški vojaki zraven naših v Plevljah nastanjeni niso več prijazni tako, kakor sprva. Srbski knez Milan došel je iz Niša nazaj v Belgrad, kder je bil sijajno sprejet. To si je res zaslužil, ker je srbski narod tako modro vodil v turško-ruskejski vojski in Srbijo skoro za polovico povečal. Mladi bolgarski knez je bil v Bukareštu ter obiskal kneza Karola. Po novinah je se glas raznesel, da namislijo balkanski vladarji zvezo napraviti med seboj, da bi se obranili vsakega neprijatelja. Zvezala bi se torej Rumunija, Bolgarija, Srbija, Črnagora in menda tudi Grecija. Rusi delajo prekop od Kaspijskega do Črnega morja; dalje hočejo reko Amur-darja napeljati skoz Turkmensko pustinja v Kaspijsko morje; tako bi se ladijam pot odprla v sredino Azije do Himalajskih gorâ ob meji bogate Indije; Angleži bi zgubili velik del sedanje kupčije. Zoper Nemce ruski časniki vedno bolj srdito pišejo; slišati je, da ruski car namisli obiskati letošnjo zimo Francosko. To bo zopet Bismarka hudo zadelo, tem bolj, ker se Francozi čedalje več upajo zoper njega. Svojo vojsko so zopet popolnem popravili in jo še pomnožili, proti Nemčiji pa od Belgije do Švicarske potegnili dve vrsti velikanskih šane in nasipov, kder je vse polno kanonov. Menjši sosedi, Belgija, Holandija itd., ki se Bismarka bojijo, uže močno zaupavajo zopet na ukrepljeno Francosko. Mladi španjski kralj je vdovec in snubi avstrijsko princesinjo Kristino. Pozimi meni biti poroka. Toda